

Det er så også en bemærkning til det med grenspeciale i allergi, som det er anbefalet fra Speciallægekommisionens side at man ændrer til et fagområde. Her er der jo selvfølgelig nogle modstridende interesser. Vi kan sige, vi har vel i det her land 400.000, der er allergikere, og de kan jo ikke alle sammen komme til nogle få specialister. Det har de heller ikke brug for.

Det, der er vigtigt i den sammenhæng, er, at vi får den styrkelse af uddannelsen til almen praksis, så man dér får mulighed for i langt højere grad end i dag at give en ordentlig udredning og dermed også en fornuftig behandling, som hjælper de mange. Og så er der de specielle, som skal tilgodeses af det tværgående samarbejde, som allergibehandlingen i dag er lagt til rette efter. Men som sagt, vi vedtager ikke med lovforslaget her en konkret specialestruktur. Det vil være det nye nationale råd, som kan tage stilling, og som skal rådgive Sundhedsstyrelsen om de konkrete forhold på det her område.

Jeg er glad for, at det også er tilkendegivet fra ordførernes side, at man har forstået, at det er den opgavedeling, der ligger på det her område.

Den sidste bemærkning, jeg skal gøre, er i forhold til den bemærkning, som kom fra hr. Frank Aaen om at få sat industrien lidt til side i forhold til uddannelsen af lægerne og især efteruddannelsen af lægerne. Jeg ser faktisk også den nye organisering af speciallægeuddannelserne med det nye råd, hvor rådet også får til opgave at rådgive omkring efteruddannelse, som et yderligere fundament til, at vi også på efteruddannelsessiden i virkeligheden kan få det mere velorganiseret og struktureret i en eller anden fremtid, som forhåbentlig ikke er alt for fjern.

Så jeg vil gerne kvittere for den positive modtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Grete Schødts):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, be-

tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 45: Forslag til lov om ændring af lov om røgfri miljøer i offentlige lokaler, transportmidler og lignende. (Forbud mod rygning i folkeskolen og ungdomsskolen, ungdomskostskoler, dag- og klubtilbud, fritidsklubber, døgninstitutioner m.v. for børn og unge samt indførelse af rygepolitik på selvejende uddannelsesinstitutioner).

Af sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen).
(Fremsat 11/10 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Holger Graversen (S):

Som det allerede er sagt, drejer lovforslaget sig om at forbyde børns og unges tobaksrygning i skoler, daginstitutioner og andre institutioner for børn og unge.

I pressen og både blandt politikere og pædagoger har der allerede været en lang debat om forslaget, før det er fremlagt her til første behandling. Der er også afsløret mange misforståelser. Derfor vil jeg gerne fra starten slå fast, at der er ingen af os, der ønsker eller kan forbyde voksne at ryge.

Forslaget drejer sig derimod om børns og unges velfærd, om at sikre dem den menneskeret, det må være at vokse op i et røgfrit miljø. I mange kommuner og mange skoler og andre institutioner har man heldigvis allerede gjort meget for at nå det mål, men stadig væk har under halvdelen af skolerne rygeforbud til trods for mange års oplysninger om tobaksfaren, henstillinger til kommuner m.v., og en fjerdedel af børn i daginstitutioner udsættes jævnlig for tobaksrøg. Derfor kommer vi med forslaget her.

Alle ved godt i dag, at tobaksrygning er farlig. Spørgsmålet er måske, om de fleste er klar over, hvor farlig tobaksrøg er. Vi har i dag reguleringer for alkohol, narko, fartgrænser osv., men ikke ret meget på tobaksområdet, til trods for at rygning dræber langt flere mennesker, ja,

faktisk dør der tusind danskere om måneden af tobaksrøg.

Oplysninger om faren virker naturligvis. Derfor skal vi blive ved med oplysning og oplysning. Hvis vi så ser på nogle tal, så er der mange tusinde rygere, bl.a. halvdelen af storrygerne, der ønsker at holde op med at ryge, men det lykkes kun for et mindretal. Altså hvad vi godt ved er, at det er meget svært at holde op, når man er blevet i hvert fald storryger. Derfor er det soleklart, at det middel, der er allerallerbedst at forebygge tobaksrygning med, er, at ikke nogen begynder på at ryge.

Vi ved også, at tre fjerdedele af rygerne jo starter med at ryge i skolen. Derfor må det være oplagt at begynde her.

Med lovforslaget sender vi også et klart signal til både børn, forældre og andre om, at tobak er farlig. Vi er også med forslaget faktisk med til at støtte forældre, lærere og andre pædagoger, som ikke ønsker, at børn skal lære at ryge i skolen, i klubber eller i institutioner. Pædagoger er ligesom forældre forbilleder for børn og unge, og toneangivende rygende elever kan også øve gruppepres i skolen på andre.

Det skal nævnes, at 73 pct. af forældrene jo går ind for det her.

I folkesundhedsprogrammet er et af målene netop at begrænse antallet af nye rygere.

Jeg vil altså understrege endnu en gang, at hverken lærere eller andre pædagoger forbydes at ryge, men det må ikke ske sammen med børn og unge eller i de lokaler, hvor disse kommer.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at der også er lidt kritik af forslaget fra min egen gruppe. Og efter forslaget her kan man undlade forbudet i institutioner for særlig belastede unge. Men jeg har hørt efter kritikken, og jeg er faktisk enig med vore egne kritikere i, at man også bør lempe på forslagets bestemmelser med hensyn til ungdomsklubber og -skoler. Man skal jo huske, at de er jo frivillige for de unge mennesker, og normalt er eleverne eller medlemmerne her jo fra 15 til 18 år og enkelte gange mere end 18 år.

Især ungdomsklubber udfører jo også et stort socialt opsøgende arbejde, hvis målsætning og virke kan påvirkes negativt af et totalt forbud både indendørs og udendørs.

I Socialdemokratiet er vi også kede af, at privatskoler efter forslaget får en særstilling.

Men alt det her, der nu er nævnt, håber jeg vi kan snakke om i de videre forhandlinger. Vi er i hvert fald åbne over for at høre også andre partiers mening om det, bare vi kan blive enige om

målsætningen. Det vigtigste for os med det forslag er, at vi kan sikre børn i daginstitutioner røgfrit miljø, og at vi kan undgå, at så mange starter med at ryge i skolen.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Nu nævnte hr. Holger Graversen, at man i Socialdemokratiet var villig til at gå ind og lempe på forbudet i ungdomsklubber og lign.

Så skal jeg lige høre her: Vil Socialdemokratiet så ikke her lave særskilte rygerum for rygere? Det vil jeg godt lige have på det rene, inden vi går videre i debatten.

(Kort bemærkning).

Jens Ove Kjeldsen (KRF):

Jeg synes da også, der er nogle spørgsmål til hr. Holger Graversen her.

Det er et udmærket lovforslag, men der er nogle lidt løse formuleringer, og jeg vil stille spørgsmålene: Hvordan vil hr. Holger Graversen sikre, at loven overholdes? Hvilke klagemuligheder har eleverne? Og hvilke sanktioner er der, hvis loven ikke efterleves, f.eks. bøder eller andet, over for de ansvarlige?

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Til fru Birthe Skaarup, om vi vil være med til at lave særskilte rygerum: Jeg går ud fra, at der menes for voksne, pædagoger og lærere. Det må naturligvis være skolebestyrelsens, skolens, kommunens opgave i fællesskab at finde ud af de praktiske ting. Det behøver vi ikke at påtage os herfra.

Men som sagt, pædagoger og lærere kan vi ikke forbyde at ryge – det skal vi heller ikke – så længe det ikke sker sammen med børn.

Til Kristeligt Folkepartis ordfører, hr. Kjeldsen, der spurgte, hvordan vi vil sikre os, at loven bliver overholdt: Vi ved godt, akkurat som da vi lavede et forbud mod salg af alkohol til unge under 15 år, at vi jo ikke kan sikre, at det overholdes, men ikke desto mindre synes vi ikke, at vi bare kan undlade at gøre noget på sådan et vigtigt område. Det er i hvert fald et godt signal, og jeg tror, det er med til at støtte måske specielt de forældre, der har lidt svært ved at sætte nogle grænser for deres børn, men jeg tror også, det er med til at støtte dem ude i skolerne og andre steder, så man kan gennemføre de ting her konsekvent.

Med hensyn til sanktioner: Hvis det bliver overtrådt alt for mange gange, så kan man jo bruge de almindelige regler for medarbejdere om påtale osv., men det er jo egentlig ikke det vigtigste. Det vigtigste er, at de ting, vi begynder på, bliver ført ud i livet, og det skulle gerne være konsekvent, så vi har store forhåbninger om, at det nok skal forbedre situationen på området.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Det kan være, jeg har formuleret det forkert. Det, jeg ville have at vide, var, om man ville lave særskilte rygerum til de unge mennesker, der kommer i ungdomsklubberne. Det synes jeg er væsentligt at få klarlagt.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Det må også være skolens, kommunens opgave at sørge for sådan et rum, hvis man mener, det skal til. Nu ved vi jo ikke, hvor langt vi kan komme på det område, jeg har bare åbnet for efter aftale med ministeren, at vi vil se på de ting med hensyn til klubber og ungdomsskoler.

Man kunne jo forestille sig – det kunne da være min idé – at man siger, det kun er indendørs, man kræver røgfrihed på de områder.

Den fg. formand (Grete Schødts):

Hr. Jørgen Winther som ordfører.

Jørgen Winther (V):

Man får nemt en deja-vu-fornemmelse, når man diskuterer rygning. Jeg synes, det er en af de ting, vi har diskuteret mest i Folketinget gennem de sidste mange år, men nu gør vi det endnu en gang.

Rygning skader helbredet. Rygning generer også de mennesker, som rygeren sidder ved siden af, og rygning er farlig på mange områder. På det punkt er jeg meget, meget enig med Socialdemokratiets ordfører, hr. Holger Graversen.

Der findes nemlig solid dokumentation for, at rygning er så farlig, så farlig. Derfor er det også meget fornuftigt at gøre alt, hvad man kan, for at forebygge, at børn begynder at ryge i skolen. Men i Venstre mener vi også, at der virkelig er grænser for, hvor meget der skal lovgives om her i Folketinget, og her har vi nået grænsen efter Venstres opfattelse.

Det er også sådan, at der bliver flyttet på vores moral, hvis man laver alt for mange love i Folketinget. Venstre mener ikke, at Folketinget skal lovgive om rygning i folkeskolen, ungdomsskolen og fritidsklubber. Vi mener, at det først og fremmest må være op til de enkelte ledere og bestyrelser af skoler og klubber at træffe beslutning, om der skal indføres rygeforbud på den enkelte skole. Det er ganske, som De Radikale meget fornuftigt har sagt det på et tidligere tidspunkt, så her er vi egentlig meget, meget enige med De Radikale.

I Venstre mener vi, at der skal være plads til både rygere og ikkerygere. De bør altid tage et meget venligt hensyn til hinanden. For nogle er det meget vigtigt at spise wienerbrød, og for andre er det meget vigtigt at ryge, og derfor skal der være plads til alle.

Så synes jeg i øvrigt, at det er tegn på dobbeltmoral fra regeringens side, når den nu med den ene hånd vil indføre rygeforbud forskellige steder i samfundet og med den anden hånd tillader fortsat rygning her i Folketingssalen. Herovre til min højre side ser man jo den ene, også socialdemokrater, efter den anden pulse. Forskellen er jo altså bare, at de er voksne, og det er jo sådan, at af og til bliver der vist fjernsyn her fra Folketingssalen, og så kan man sidde og se, hvordan voksne mennesker, som jo burde være meget fornuftige, står og ryger herinde. Hvilken signalvirkning har det, vil jeg gerne spørge hr. Holger Graversen om.

Jeg synes, at regeringspartierne, både De Radikale og Socialdemokratiet, da først bør feje for egen dør og tage initiativ til at fjerne den virkelig irriterende røg herinde i Folketingssalen. Røgen generer mange af os, så hvorfor skal vi fortsat have nogle, der ryger hernede?

Hr. Holger Graversen skulle i folketingsgruppen prøve at få overtalt statsministeren og andre til at komme og sige, at man tager initiativ til, at der ikke skal ryges herinde i Folketingssalen.

Hele Venstres folketingsgruppe stemmer nej til nærværende lovforslag om rygeforbud i folkeskoler og ungdomsskoler. Men samtidig vil Venstres folketingsgruppe være meget positiv, hvis man decentralt vedtager rygeforbud på de enkelte skoler, for det er sandelig ikke videre fornuftigt eller sundt, at man begynder at ryge som 13-14-årig. Det er jeg meget, meget enig med hr. Holger Graversen i.

Til sidst vil jeg sige, at jeg kom til at smile, ja, næsten til at grine, da jeg læste bemærkninger-

ne til det her forslag. Der står i bemærkningerne: Regeringen har ikke ønsket at fastsætte regler om rygning i folks eget hjem. Tak skal I have, det er jeg meget glad for.

Men når man skriver det, så har regeringen altså åbenbart haft overvejelsen, tænkt nøje over det og så fundet ud af, at man ikke gør det lige nu. Men man ved jo aldrig, hvad man kan frygte af nye forbud fra Socialdemokratiet og denne regering om 2 eller 5 år.

Venstre deltager gerne positivt i udvalgsarbejdet. Vi er imod rygning på mange områder, men vi vil ikke lovgive om det her.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Så kom det igen: En undskyldning for ikke at være med til noget, nemlig en henvisning til, at folk ryger hernede. Man har jo netop strammet op på rygerejerne her, og jeg håber bestemt, at det bliver overholdt. Ellers skal det påtåles, og jeg synes kort og godt, at den til enhver tid siddende formand skal bortvise dem, der ryger her i salen.

Men hr. Winther understreger farligheden af tobaksrøg, understreger en hel masse andre ting, men alligevel er der grænser for, hvad vi skal gøre. Han tillod sig at tale om dobbeltmoral. Er der dobbeltmoral nogen steder i salen her, så findes den vist hos Venstres ordfører.

Så må jeg sige: Hr. Jørgen Winther har jo tidligere været på talerstolen om den sag her eller lignende, hvor man ikke rigtig har kunnet finde ud af, om det er hr. Winthers egen mening, eller om det er hans gruppes mening, han udtrykker. Det kunne vi da godt spørge til også her i dag. Er det hr. Jørgen Winthers egen mening, han gør rede for, eller er det hele Venstres gruppes mening?

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Til det der med déjà-vu og folk, der står og ryger ude i grebningen, og rollemodeller, vil jeg bare sige: Der er jo gjort noget ved det.

For jeg henvendte mig sammen med den tidligere sundhedsminister, hr. Carsten Koch, til Folketingets formand og Folketingets direktør for at få overholdt de rygerejne, der er herinde, som er vedtaget i samarbejdsudvalget og tiltrådt af Præsidiet. Der blev så sendt et brev til samtlige grupper, hvor man spurgte om, hvordan man forholdt sig til det. Og det, man så vendte tilbage med, er ikke udmøntet endnu.

Jeg går da ud fra som en selvfølge, at man ikke skal stå og ryge dér, når Folketingets medlemmer har pladser inde ved siden af. Og hvis det bliver sådan, så vil jeg hilse det med glæde. Så skal vi ikke de næste 10 år stå og diskutere, at så længe de ryger derude i grebningen, så synes jeg heller ikke, at vi skal gøre noget ved det, som hr. Winther fra Venstre siger.

(Kort bemærkning).

Niels Bloch Jespersen (S):

Jeg synes, det var interessant at høre, hvordan Venstre ved hr. Jørgen Winther undgår at snakke om det, det handler om. For vi kan være enige om, at rygning hos voksne skal reguleres på en fornuftig måde. Men hvad med børn? Det er jo det, vi taler om her.

Så vil jeg spørge hr. Jørgen Winther, om han med vores fælles faglige baggrund kan bekræfte, at antallet af børn med allergi er steget voldsomt i de sidste 15-20 år, og at der i den generation og de årgange, der fødes nu – hvis ikke vi gør en særlig indsats – kan risikere at være mellem 20 og 25 pct., som vil være allergikere, og en af de mest velkendte årsager dertil er rygning.

Det andet, jeg vil spørge hr. Jørgen Winther om, er: Er det virkelig rigtigt, at vi efter 5-10 år med opfordring til kommunerne om at regulere det her nu skal overlade til nogle pædagoger – sådan hørte jeg hr. Jørgen Winther sige det – at regulere det?

Hvilket bud har Venstre på at sikre, at en årgang af nyfødte børn ikke bliver allergikere, ikke udsættes for kræftisiko?

(Kort bemærkning).

Jens Ove Kjeldsen (KRF):

Jeg må desværre sige, at hr. Jørgen Winthers ordførertale skuffer mig. Hr. Jørgen Winther erklærer sig enig i synspunkterne, men vil ikke rigtig gøre noget ved det.

Vi må jo sige, at er det et spørgsmål om at lægge det ud, så er det demokrati, så er det jo flertallet, der bestemmer, og er det rimeligt?

Når vi laver en lov, så er det jo for at beskytte mindretallet; for i virkeligheden at beskytte den enkelte imod flertallet. Det er ligesom i et tog; hvis der er en, der vil have et vindue lukket, så skal man respektere det.

Og så er det for at sikre børnene og for at undgå skader på børnene. Det er da svært at gå imod, også for Venstre.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Det var jo lidt ejendommeligt at høre Venstres ordfører, som jo ellers i meget lang tid taler varmt for, at nu skal vi gøre noget for forebyggelse osv. Men lige her i dag vil man så ikke gøre noget. Jeg vil sige til hr. Jørgen Winther: Det, der blev sagt dér, er jo det, man har prøvet og prøvet at sige siden 1995. Jeg husker tydeligt diskussionen om, at nej, der skulle ikke vedtages nogen rygepolitik over for kommuner og amter, nej, det skulle de nok klare selv, og det ville de være rigtig dygtige til. Men det er ikke ligefrem det, vi har oplevet. Men Venstre siger åbenbart: Nej, vi overlader det fortsat til, at det hele skal klares derude – og så sker der nok ikke så meget. Men det er åbenbart dér, Venstre står.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det pudsige er jo sådan set, at vi nok alle sammen er enige om, at rygning er så utrolig farligt, og at der skal gøres meget ved det. Det eneste punkt, vi er uenige om, er, hvem der skal gøre det.

I Venstre vil vi gerne have, at det er en decentral beslutning, og derfor vil jeg gerne svare hr. Holger Graversen fra Socialdemokratiet, at det, jeg siger her, er udtryk for hele Venstres gruppes holdning. Alle Venstrefolk stemmer nej til dette her forslag, fordi vi føler, at der ikke skal være for mange love her i Folketinget. Det, der kan træffes beslutning om decentralt, skal der træffes beslutning om decentralt.

Så var der fru Yvonne Herløv Andersen, som var enig med mig i et meget væsentligt punkt, nemlig at man først skal holde op med at ryge herovre i grebningen, i siden, før man går videre i samfundslovgivningen, og det vil jeg sige mange tak for. Så jeg glæder mig til at se hr. Arne Melchior fra CD stå stille og roligt og lytte efter i stedet for at stå og ryge en cigar derovre.

Så var det hr. Bloch Jespersen, der sagde, at det drejer sig om børn. Det drejer sig virkelig om børn. Derfor håber jeg også, at vi har nogle ansvarlige forældre i skolebestyrelser, der vedtager så mange rygeforbud som overhovedet muligt i skolerne. Sad jeg selv i en skolebestyrelse, ville jeg stemme for rygeforbud. Jeg sidder i en bestyrelse på Randers Statsskole, hvor jeg også kæmper for det. I Århus Amtsråd er jeg også positiv over for rygeforbud på de forskellige sygehuse, men der skal bare være plads til rygerne, der skal også være et rygerum til ry-

gerne. Der skal være plads til os alle. Venstre har den rummelige holdning, at der skal være plads til både rygere og ikkerygere her i samfundet.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Til hr. Jørgen Winther: Der er noget, som man må lære, når det drejer sig om kommunikation, og kommunikation er det, den modsatte part har forstået. Så jeg vil nok sige, at jeg vil tro, at hr. Jørgen Winther også i sin uddannelse som læge har hørt om begrebet viljedøv, og jeg tror, det er den diagnose, jeg vil give hr. Jørgen Winther.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Plads til alle, det er også vores motto – bare ikke man generer andre. Det er vores hovedregel. Ellers må folk gøre, som de vil. Man skal i hvert fald ikke genere vores børn. De er det bedste, vi har, og man skal ikke pådrage dem sundhedsrisiko og fare. Det kan jeg ikke forstå at Venstre ikke kan være enig i.

Decentrale beslutninger er bedst: Ja, det er rigtigt, men vi må da godt afstikke nogle linjer herovre, det gør vi jo i tide og utide. Hvad med alle de regler, vi lavede om dyrevelfærd? Der er i alle mulige petitesser beskrevet, hvad man må og ikke må. Er børnene ikke vigtigere? Det er utroligt, hvad man må høre her fra Venstre.

Så blev der talt noget om rygerum. Skal det opfattes, som om hr. Winther ønsker rygerum for elever, og i givet fald fra hvilket klassetrin?

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Jeg bliver spurgt af hr. Holger Graversen, om jeg ønsker rygerum: Dér vil jeg gerne sige, at jeg synes ikke, at 12-14-årige skal ryge, men jeg har respekt for, at skolebestyrelserne træffer beslutning om, at disse heller ikke skal ryge i de forskellige skoler osv. Det regner jeg med, og jo mere vi diskuterer det, des bedre vil det selvfølgelig blive.

Så er der fru Yvonne Herløv Andersen, der taler om det at lytte til det, man gerne vil høre, og om, at man kan være viljedøv. Jeg vil gerne sige, at nu har jeg udtrykt ganske ærligt her, at jeg taler på hele Venstres folketingsgruppes vegne. Så vil jeg gerne spørge fru Yvonne Herløv Andersen, om man har fået overtalt hr.

Arne Melchior til at stemme for det her forslag, eller hvordan og hvorledes sagen nu er. For det synes jeg kunne være spændende at høre.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Når nu hr. Jørgen Winther ikke kan holde spændingen ud, til CD får sin plads i ordfører-rækken, så vil jeg sige til hr. Jørgen Winther, at i CD's gruppe er det lykkedes mig som ordfører at overbevise langt størstedelen af gruppen. Der vil være en eller to, der afgiver dissens.

Den fg. formand (Grete Schødt's):

Så er vi tilbage i ordførerrækken. Fru Henriette Kjær.

Henriette Kjær (KF):

Jeg vil starte med at sige, at i Det Konservative Folkeparti – og det er hele gruppen – er vi glade for, at det her forslag endelig er kommet. Vi mener, det er på tide, der bliver sat en stopper for, at børn kan ryge i skolegården, og at mindre børn i daginstitutionerne udsættes for passiv rygning og i øvrigt kan se de voksne i daginstitutionen gå rundt med en cigaret i munden.

De fleste børn er jo heldigvis glade for de voksne, der er det sted, hvor de nu bliver passet, og de har dem også nogle gange lidt som forbilleder. Derfor synes vi, det er meget uheldigt, hvis børnene dermed tror, at det er sejt at ryge og det i øvrigt er noget, der hænger sammen med voksenlivet.

Der hersker ingen tvivl om, at passiv rygning er skadelig. I hvert fald er det meget veldokumenteret i forhold til spædbørn, hvor man mener, at det har en direkte sammenhæng med vuggedød. Vi synes derfor, at det er helt utilstedeligt, at det i dag er tilladt at ryge f.eks. i en vuggestue.

Men når vi snakker om rygning i børnehaver, folkeskoler osv., så har det utrolig meget at sige, om man som barn identificerer sig med dem, der ryger. Hvis man selv er en lille pige f.eks. i 4. klasse, der synes, at pigerne fra 7. klasse er enormt seje – de går i noget flot tøj og er begyndt at have kærestere og alt, hvad man nu har i den alder – så kan den lille pige jo godt få den idé, at en del af det at blive større også indebærer, at man ryger, for det er jo sejt. Jeg tror simpelt hen, at det er afgørende for, om man begynder at ryge eller ej, alt efter hvordan trenden nu er på ens skole. Derfor synes jeg, det er me-

get afgørende, at man sikrer sig, at der ikke ryges på skolen.

Men jeg må så også sige, at jeg selv blev lettere chokeret en dag, hvor min ældste søn, der sidste år var 3 år, kom hjem fra børnehaven med en pind i munden. Og så sagde jeg: Hvorfor har du en pind i munden? Det er, fordi jeg ryger, siger han så, for det gør Poul Erik, og Poul Erik var hans yndlingspædagog henne i børnehaven. Og når han røg, jamen så var det noget, som man burde gøre, syntes han. Det siger mig altså lidt om, hvordan andre menneskers rygning påvirker især børn og unge. Så jeg ønsker det simpelt hen forbudt, lige præcis som det er forbudt for de unge mennesker og børnene at stå og drikke guldbajere i skolegården. Det hører ingen steder hjemme.

Med hensyn til de voksne vil jeg mene, at man burde bede dem stoppe, når de var på arbejde, men jeg ved godt, at det ville være umuligt. Så en løsning med, at der kun må ryges i et bestemt aflukket rygerum, ser jeg som en udmærket løsning. Det er mit indtryk, at de voksne rygere trods alt tager hensyn og ikke ryger indendørs og selvfølgelig sørger for, at der tages hensyn til børnene. Derfor er jeg ikke så bange for det, der beskrives i bemærkningerne om, at passiv rygning gør børnene mere følsomme over for bakterier, og at når børnene udsættes for passiv rygning, så har de to til fire gange større risiko for at få luftvejssygdomme i forhold til børn, der ikke udsættes for passiv rygning set i sammenhæng med deres færden i skoler og daginstitutioner. Men det er en meget vigtig pointe at få med, når man ser på, hvad børnene udsættes for hjemme. Her synes jeg virkelig, der er brug for ikke et forbud, men for god information til forældrene. Men det hører ikke hjemme i det her lovforslag.

Men det korte af det lange er, at Det Konservative Folkeparti støtter forslaget, og vi synes, det er godt, at det er kommet. Vi håber også, at det vil blive modtaget konstruktivt i kommunerne, så der ikke bliver behov for sanktioner.

Anni Svanholt (SF):

Rygning er sundhedsskadeligt og en væsentlig årsag til tab af menneskeliv. Det er jo velkendt, og det er der overhovedet ingen tvivl om. Rygningsens følgevirkninger er en stor udgift for samfundet og kan give tab af livskvalitet. Det er derfor vigtigt, at rygningen medtages, når der snakkes om folkesundhed og en styrkelse af denne.

Vi oplever jo røgfri møder, konferencer, teatre, biografer, noget transport, og rygepolitik på arbejdspladserne kan vi jo opleve nogle steder, men det er jo ikke slået kraftigt igennem i samfundet endnu. Der er stadig for mange, der ryger – og alt for meget.

Vi synes, at den objektive oplysning skal for sætte, men den moraliserende del skal væk. Alle kender jo tobakkens skadelige virkning. Hvis antallet af rygere skal nedsættes, skal oplysningen suppleres med rådgivning og tilbud om hjælp til rygeafvænning. Kort sagt: Et tilbud, man ikke kan sige nej til. Det skal simpelt hen være så godt.

Vi er klar over i SF, at rygning i lighed med andre forhold som arbejdsmiljø og alkohol skader på forskellig måde, alt efter hvilken social status mennesker har, og hvilken livsstil de i øvrigt fører, men det bortforklarer altså ikke, at rygning er meget sundhedsskadeligt og er den væsentligste årsag til den høje dødelighed, vi har i Danmark. Hvert år dør ca. 12.000 mennesker af sygdomme, som kan henføres til rygning.

Tobaksrygning er den enkeltfaktor, der har den største indflydelse på folkesundheden, så det er vigtigt at udvide de røgfri miljøer, og det må være en ret for ikkerygere at kunne arbejde og opholde sig i røgfri miljøer også sammen med andre uden ufrivilligt at blive udsat for passiv rygning, som er dokumenteret sundhedsskadeligt.

Da Folketinget diskuterede røgfri miljøer i januar 1995, var der megen diskussion om, hvorvidt amter og kommuner skulle have de samme regler som staten. Resultatet blev, at amter og kommuner blev pålagt at vedtage en politik for røgfri miljøer, og der var store forventninger til, at det ville amter og kommuner til punkt og prikke leve op til, men 5 år efter er situationen desværre en ganske anden. Der er ikke konsekvent indført en politik for røgfri miljøer, og de regler, der er, efterleves ikke, og derfor er der brug for nye initiativer og opstramning af eksisterende regler.

SF ønsker røgfrie offentlige arbejdspladser såsom skoler, daginstitutioner, hospitaler og lignende. Det vil sige, at rygere kun kan ryge i et rygelokale, men hvis det ikke fysisk er muligt at give disse muligheder, skal det være røgfrit område.

SF mener i øvrigt, at plejehjemsbeboere, som har røget hele livet, eller en patient på sygehuset, som har kort tid tilbage, skal have mulighed

for at ryge, hvis det ikke generer andre beboere eller patienter.

Når SF mener, at det er specielt vigtigt, at børn kan opholde sig i røgfri miljøer, er det, fordi børn og unge er en særlig sårbar og udsat gruppe, der har krav på at blive beskyttet mod forurenende stoffer, samt for at forhindre identifikation af voksne rygere.

Derfor synes vi, at det her er et godt forslag, og jeg kan sige, at hele gruppen bortset fra en enkelt støtter det, men vi har nogle enkelte bemærkninger til forslaget. Vi mener, det kan blive nødvendigt at tage nogle særlige hensyn f.eks. på ungdomspsykiatrisk afdeling og i døgninstitutioner for særlig belastede unge, men det kan jeg så også forstå at der vil være nogle muligheder for.

Jeg vil gerne sige, at i Danmark halter vi jo faktisk meget langt bagefter med at skabe røgfri miljøer for børn og unge. Kræftens Bekæmpelse har lavet en opgørelse, som viser, at en lang, lang, lang række af lande allerede har rygeforbud i skoler og institutioner for børn. Så nu må det være på tide, at vi også i Danmark får gjort en ekstra indsats her.

Så mener jeg i øvrigt, som andre har været inde på, at Folketinget må gå foran og vise vejen og lade være med at ryge her i dette lokale.

Birthe Skaarup (DF):

Det er Dansk Folkepartis opfattelse, at sygdomme, som har baggrund i rygning, alkohol og fedtholdig kost, lægger beslag på væsentlige ressourcer i sundhedssektoren. Vi har et forslag lidt senere her i dag, hvor vi også vil komme ind på de her ting.

Derfor er det nødvendigt, at man ændrer befolkningens forbrug af bl.a. tobak, som dette forslag her er udtryk for, hvor der vil ske en skærpelse af gældende lovgivning specielt med henblik på forebyggelse, så børn og unge uanset alder ikke begynder at ryge, samt at samme gruppe ikke udsættes for passiv rygning. Lovforslaget forbyder rygning, når børn og unge mennesker opholder sig i folkeskoler, ungdomsskoler, kostskoler osv.

Det er også nævnt i lovforslaget, men vi er da udmærket klar over det, at mange unge har nogle helte, som de ser ryge og derfor ønsker at efterligne. Endvidere ved vi da også, at der er mange unge piger, der ønsker at holde vægten eller ønsker at tabe sig, og på den baggrund begynder de at ryge, hvilket efter vores mening er nogle af de steder, hvor vi må kunne sætte ind.

I forslaget er nævnt enkelte undtagelser, hvor rygeforbudet kan fraviges, nemlig hvor det kan være særlig konfliktfyldt at håndhæve rygeforbudet, og det er jo, hvor de belastede unge mennesker er, men også de unge mennesker på de psykiatriske afdelinger.

I Dansk Folkeparti kan vi gå ind for forslaget, selv om vi ikke er meget for forbud – det må jeg klart sige her – men vi kan se, at rygningen har nogle alvorlige skadelige virkninger, selv om man kun er passiv tilskuer til dem, der ryger.

Vi synes i Dansk Folkeparti, at vi har en forpligtelse til, men selvfølgelig også et ønske om, at sætte endnu mere fokus på folkesundheden og dermed få sat middelealderen op i Danmark.

Ingen skal mod deres vilje udsættes for tobaksrøg, specielt når vi efterhånden er så oplyste, som jeg tidligere har nævnt. Rygningen er en af hovedfjenderne i bekæmpelse af eksemplvis kræft, men også børn og unge pådrager sig rygerelaterede sygdomme som astmatisk bronkitis og astma.

Jeg kan ikke lade være med at sige her, at jeg tror, at såfremt tobakken blev opfundet i dag, så ville den faktisk blive betegnet som et rusmiddel og blive forbudt.

Dansk Folkeparti mener ikke, at det er utidig indblanding med denne skærpelse af den gældende lovgivning. Vi skal sende et klart signal til vores børn og unge om, at det er skadeligt at ryge. Jo tidligere børn og unge begynder at ryge, desto større risiko har de nemlig for at udvikle sig til storrygere. Men naturligvis kræver det her lovforslag også, at forældrene gør en alvorlig indsats for at hindre, at deres børn får en debutalder med hensyn til rygning.

Og for at intet skal være glemt her fra Dansk Folkepartis side, så må folketingspolitikkerne også gribe i egen barm og leve op til, at der ikke ryges her i Folketingssalen. Det kan ikke nytte noget, at vi med store armbevægelser går ud og prædiker om rygningens skadelige virkninger, såfremt vi ikke har orden i eget hus.

Som sagt er vi i Dansk Folkeparti ikke meget for forbud, men her er der i sundhedens tjeneste et forslag, der er yderst nødvendigt. Og så kan jeg ellers fortælle, at hele Dansk Folkepartis folketingsgruppe bakker op om den indstilling, som jeg som sundhedspolitisk ordfører har.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Vi står og diskuterer det her forslag, og der er sket meget, siden vi sidst diskuterede røg. Ting

udvikler sig hele tiden. Der har været retssager om røg. Det begyndte i USA. Nordmændene har skrevet en hel rapport om, at de har været nede at se på noget, som også burde interessere os i Danmark, nemlig om danske forskere, danske sundhedspersoner på en negativ måde har været involveret i den påvirkning, som tobaksindustrien udøver.

Når man kigger på de penge, der er blevet brugt igennem årene – der var en ganske glimrende udsendelse i DR 2 i øvrigt om den udvikling, der havde været, og om den virkning, reklamerne egentlig havde haft på befolkningen for at få dem til at ryge – kan jeg altid ærgre mig over, at vi har så få penge til at gøre opmærksom på, at det faktisk er farligt at ryge, så folk kan træffe et reelt valg, og også penge nok til at hjælpe folk, når de er begyndt at ryge, for en meget stor gruppe, 43 pct., vil jo gerne holde op, så vi får begyndt på det også.

Det her forslag, der ligger her i dag, synes jeg er et godt forslag. Det følger meget fint op på regeringens folkesundhedsprogram, der har tobakken som mål 3. Der er sat en lang række punkter op: andelen af børn, der i daginstitutioner udsættes for passiv rygning, nedsættes til 0 pct. i 2001. Det er punkt nr. 7, tror jeg.

Sådan et forslag som dette her er jo også udtryk for, at man har prøvet med det andet forslag, der ligger: at få folk til at gennemføre politikken ude i amter og kommuner. Og det har været utrolig svært, og det ser meget forskelligt ud, når man kigger på landets amter og kommuner.

Jeg er efterhånden også selv af den overbevisning, at det ikke nytter at tro på, at det nok skal gå, at det nok skal blive gennemført. Det er ganske enkelt for svært at komme igennem med. Tænk bare på den polemik, der har været i folketingsgrupperne i dag på baggrund af dette her forslag. Vi kender det jo alle sammen.

Så lad os indrømme, at det er svært. Det er noget af det sværeste, men samtidig også noget af det mest nødvendige, og derfor vil dette her forslag være et flot rygstød til de mennesker, der arbejder med det i det daglige, særlig rygeinstruktørerne, og for dem, der gerne vil det i amter og kommuner og i sundhedsudvalgene særligt. Det er utrolig vigtigt at give et sådant klart signal.

Jeg fremsatte i 1999 B 107 om ensartede regler for røgfri miljøer inden for stat, amter og kommuner og Hovedstadens Sygehusefællesskab. Jeg må sige, at de fleste af de punkter, der var i det,

er imødekommet med dette her. Der er kun ét punkt tilbage, og der har jeg stor fortrøstning. Det drejer sig om hospitalerne, og der er blevet lavet forebyggende hospitaler, som arbejder specielt med det, og det er min overbevisning, at man også kommer igennem dér på et tidspunkt. Jeg er klar over, at der er visse forbehold, som må tages med svært syge, bl.a. har overlæge Kamma Bertelsen fra Kræftstyregruppen jo også har været inde på det. Men ellers vil jeg da synes, at når vi så også når det, så er vi kommet langt. Og det har været svært. Jeg synes, at vi næsten skulle ønske hinanden tillykke, hvis det kunne lykkes at få dette her igennem.

Så skylder jeg at sige, hvad jeg har sagt før, at der på dette her punkt, som jo er meget ømtåligt, og hvor der er en hel del hensynsbetændelse, også er et par stykker i CD's gruppe som afgiver dissens.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Det Radikale Venstre ønsker, at børn og unge skal færdes i røgfri miljøer. Derfor er vi glade for dette lovforslag.

Når vi ved, at tre fjerdedele af alle rygere er begyndt at ryge, inden de blev 16 år, og når vi ved, at rygning koster omkring 12.000 dødsfald om året, så er det egentlig underligt, at vi ikke tidligere har grebet ind over for rygning i skoler og institutioner for børn og unge.

Naturligvis kan man altid diskutere, hvor langt man skal gå for at beskytte folk mod sig selv, men disse tal er så store, at det rigeligt retfærdiggør et indgreb. Vi laver f.eks. hastighedsreguleringer for at hindre trafikulykker, og vi har arbejdsmiljøregler, der regulerer voksnes adfærd. Hvorfor har det været sådan, at der har været berøringsangst på dette her område?

Selv om meget har flyttet sig, så er jeg da skuffet over at høre, at Venstre ikke vil være med. Vi har en pligt til at forebygge, når det handler om dødsensfarlig adfærd, også selv om der er nogle, der bliver sure. Den synes jeg vi skal tage på os.

Hvis vi skal hæve sundhedsstandarden i det hele, altså øge middelevetiden, så er det nødvendigt med massiv forebyggelsesindsats, og der er rygning det vigtigste punkt. Det er ideen i regeringens folkesundhedsprogram, og det er ideen i dette lovforslag. Vi vil forebygge tilgangen af nye, unge rygere.

Men det handler jo ikke bare om forebyggelsen af tilgangen af nye rygere, det handler også om en forbedring af indeklimaet, hvilket har

stor betydning for astmatikere og allergikere. Jeg mener næsten, at dette hensyn i sig selv taler for lovforslaget.

Håndhævelsen af dette rygeforbud for børn og unge bliver muligvis vanskeligt, men her er det en fordel, at den konkrete udmøntning af forbudet finder sted decentralt. Det er ikke en opgave for Folketinget at bestemme, om der skal være særlige rygeområder for lærerne, eller hvordan det skal indrettes, eller om forældre må ryge til forældremøder eller lignende. Disse problemer skal løses lokalt.

Kompetencen til at udmønte lovforslaget i praksis og bestemme, hvorledes der skal skrives ind over for eventuelle lovovertrædelser, skal løses hos de organer og personer, som ifølge den relevante lovgivning i øvrigt er tillagt disse kompetencer. Hermed fremmes det lokale engagement i princippernes realisering i både skoler og daginstitutioner, og jeg synes, det er tilfredsstillende, at det fremgår så klart af lovforslaget eller i hvert fald af bemærkningerne.

Et af de spørgsmål, som dette forbud vil blive modtaget med fra de større børns side, vil utvivlsomt være: Hvorfor må de voksne, når vi ikke må? Svaret er selvfølgelig, at formålet er at forhindre børn og unge i at begynde at ryge. Det er ikke et lovforslag, der retter sig imod voksne, der er startet, men jeg vil da alligevel råde alle ansvarlige for dette lovforslags gennemførelse, også ude i skoler og institutioner, til at tænke på eksemplets magt, når de skal til at implementere loven.

Som sagt: Det Radikale Venstre støtter lovforslaget. Det bør være en grundlæggende ret, at ingen udsættes for røg i deres dagligdag, i hvert fald ikke børn, og Det Radikale Venstre håber, at lovforslaget bliver modtaget konstruktivt, både i Folketinget, i skolerne og i institutionerne.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Den radikale ordfører, fru Inger Marie Bruun-Vierø, var skuffet over Venstre. Nu er min hukkommelse ikke så god, som den måske burde være, men jeg synes, jeg kan huske, at den radikale undervisningsminister på et tidspunkt sagde, at det var skolebestyrelserne, der skulle komme med beslutninger angående dette meget vigtige rygeemne, og jeg synes egentlig, det lød fornuftigt, så hun inspirerede mig meget til at holde den ordførertale, man har hørt. Men jeg

vil spørge fru Inger Marie Bruun-Vierø: Husker jeg rigtigt, eller husker jeg forkert?

(Kort bemærkning).

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Jamen jeg kan da kun bekræfte, at hr. Jørgen Winther husker rigtigt. Men det, der er sket i den radikale folketingsgruppe, ligesom det sikkert sker i alle mulige andre grupper, er jo, at da den er en demokratisk forsamling, tager vi nogle diskussioner, og synspunkterne bøjer sig imod hinanden, og det kan man jo aldrig klandre nogen for, for ellers kom vi ingen vegne.

Frank Aaen (EL):

Ingen tvivl om, som det er sagt af andre før mig, at rygning er et af vore største sundhedsproblemer, og at det er et særligt problem, når unge begynder at ryge.

Man kan gå og blive i lidt dårligt humør, når man – i stigende grad synes jeg – ser unge mennesker gå rundt på gaden med en smøg i den ene hånd. Det er et ganske alvorligt problem, som der skal gøres noget ved, og derfor er vi heller ikke i Enhedslisten på nogen måde uenige i hensigten med dette lovforslag. Men vi vil godt rejse det spørgsmål, om et forbud i folkeskolen rettet mod eleverne også er den rigtige metode.

Vi har selvfølgelig, som i andre partier, i Enhedslisten haft en stor diskussion om emnet, og der er holdninger lige fra, at tobak skal købes på recept, og over til en lidt mere liberal holdning til tobaksrygning. Men den overvejende stemning er hos os, at et forbud ikke er den rigtige metode.

Jeg husker min egen skoletid. Dengang var det forbudt at ryge under nogen omstændigheder, men det hindrede overhovedet ikke rygning på nogen måde. Enten forlader eleverne skolen i frikvartererne og kommer måske for sent til næste time, eller de ryger på toiletet. Det var den mest anvendte metode i min tid. Jeg har aldrig selv røget, men jeg kunne jo se røgen, og jeg tror slet ikke, man kan stoppe rygningen på den måde, der foreslås her.

Jeg er også bange for, at rygning kan gå hen og blive en del af det opgør mod autoriteterne, som jo ligger i alle unge. En del af Enhedslistens folketingsgruppe startede deres politiske karriere i folkeskolen ved at være bannerførere i kampen for retten til, at børn også måtte ryge. Jeg støttede ikke selv deres kamp, men det er jo altså velkendt, at i alle unge bor der et oprør

mod autoriteterne, og også af den grund er jeg ikke sikker på, at dette forslag vil virke efter hensigten. Jeg er også bange for, at man kan risikere, at det bliver en sovepude: Nu er det problem løst. Det er det ikke og måske tværtom.

Det, Enhedslisten foreslår, er, at det selvfølgelig skal være en ret for alle mennesker, at de kan færdes i røgfri miljøer, og især børn, som ikke færdes frit, skal selvfølgelig være sikre på, at dér, hvor de er påbudt at være, er der ikke røg. Vi mener, at alle skoler og institutioner skal have en rygepolitik, som diskuteres demokratisk og vedtages demokratisk med deltagelse af elever og forældre og lærere hele vejen igennem, også for på den måde at skabe opbakning om en sådan rygepolitik. Jeg tror, det er meget mere effektivt at gå den vej gennem diskussion og lokal beslutning, end det er ved et påbud fra oven.

Så skal der også gives penge til afvænnning. Jeg har ikke set det nævnt nogen steder i de papirer, jeg har set indtil nu, men jeg mener, der skal afsættes en særlig pulje penge, og der skal nok også gøres en særlig indsats for, hvordan man hurtigst muligt kan få fat i de børn, der begynder at ryge, med henblik på at sætte ind med afvænnning.

Så synes jeg ikke, man skal glemme i en debat som denne, at det også drejer sig om at bekæmpe rygningen generelt, f.eks. at vi hurtigst muligt får forbudt de tobaksreklamer, som også appellerer til unge mennesker, og vi skal have forbudt de tilsætningsstoffer, som vi har talt om flere gange, og som øger afhængigheden. I denne forbindelse er det ikke mindst de tilsætningsstoffer, som gør det nemmere at begynde at ryge. Tobaksindustrien er jo snedig. De ved godt, at den første smøg gør ondt i halsen, og derfor tilsætter man nogle stoffer, der gør, at det ikke gør så ondt, og at det ikke river så meget. Vi skal have forbudt den slags tilsætningsstoffer.

Jeg synes – det er også en opfordring til ministeren – at vi hurtigst muligt må tage det opgør med tobaksindustrien om at få forbudt de tilsætningsstoffer, der f.eks. er med til at gøre det nemmere at begynde at ryge, og vi skal have forbudt de reklamer, som også er med til at lokke de unge.

Vi har altså haft en debat i Enhedslisten om det, og det er også klart, at når man nærmer sig behandlingen af et lovforslag, bliver debatten mere omfattende. Men den overvejende stemning i vores gruppe og i vores bagland er på nu-

værende tidspunkt, at et forbud ikke er den rigtige metode til at nå det mål, vi er enige i.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Det var jo meget tydeligt, at hr. Frank Aaen havde svært ved at manøvrere i dette farvand og komme med det budskab, at Enhedslisten ikke vil gøre en virkelig indsats for at beskytte børnene. Det plejer jo ellers at være det, Enhedslisten er utrolig optaget af og med rette, og det er vi sandelig også i SF.

Enhedslisten har gentagne gange fremsat forslag til en egentlig miljølov for børn, men det bliver jo vanskeligt, synes jeg, at få tingene til at hænge sammen. Det ser mærkeligt ud, at når man virkelig vil lave en sådan miljølov for børn, vil Enhedslisten fuldstændig undtage det stof, som er det mest forurenende og påvirkende stof over for børn, og det er oven i købet veldokumenteret, hvor skadeligt det er.

Det bliver nødvendigt for hr. Frank Aaen at tale lidt mere med baglandet og overbevise dem om, at der skal bedre sammenhæng i tingene. Det er helt uforståeligt, at Enhedslisten vil stå for det samme synspunkt som Venstre her i dag.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg er godt nok også skuffet over hr. Frank Aaen, for hvordan kan hr. Frank Aaen være sikker på, at børn kan færdes i røgfri miljøer, når man først efter en demokratisk proces hvert enkelt sted skal diskutere, om det skal være røgfrit eller ej? Det kan jo meget vel falde ud til, at det ikke skal være røgfrit, så derfor synes jeg altså, det er vigtigt, at vi tør være lidt modige herinde og sige: Nu beslutter vi altså, at vores børn skal have lov til at færdes i røgfri miljøer!

Så vil jeg sige med hensyn til tilsætningsstoffer, at de gør det vel ikke lettere at begynde at ryge. Det, der gør, at man begynder at ryge, er vel, at der er nogle rollemodeller, nogle man ser op til, der ryger. Tilsætningsstofferne gør det sværere at holde op, og det er også et problem, men jeg tror ikke, det lige er dem, der får folk til at begynde at ryge.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det sidste er lodret forkert. Man tilsætter f.eks. kakao, og man tilsætter mentol. Begge de stoffer

har den egenskab, at røgen ikke river så meget i halsen, som den ellers vil gøre, og man gør det helt målbevidst, helt klart – det er jeg sikker på – for at gøre det nemmere for folk at begynde at ryge.

Det er klart, at der skal være en anledning til, at folk begynder, og det kan være en rollemodel. Men når man så tager måske ikke den første smøg, men nummer to, så begynder det allerede, så er tilvænningen i fuld gang, præcis fordi man ikke kommer til at hoste så meget første gang. Sådan er det.

Selvfølgelig skal det ikke være muligt at beslutte, at man må ryge over hele skolen. Min opfattelse er, at vi selvfølgelig skal vedtage den del af lovforslaget, der siger, at alle har ret til at gå i et røgfrit miljø, men hvad man så ellers gør for at forhindre, at folk ryger, kan man diskutere og beslutte på den enkelte skole. Det tror jeg er meget klogere.

Jeg er ærgerlig og faktisk også lidt skuffet over, at fru Anni Svanholt, SF's ordfører, forfalder til lidt drilleri og siger, at det så ud, som om jeg ikke kunne lide det, jeg stod og sagde, og hvad ved jeg. Jeg mener da, det er en helt seriøs diskussion, som alle tilhængerne af forbudet også må forholde sig til. Er forbud altid den rigtige metode? Der er jo masser af ting, vi ikke forbyder. Forbyder vi folk at købe øl? Forbyder vi folk at købe spiritus? Der er mange ting, vi ikke forbyder, fordi vi ikke synes, det er klogt, og fordi vi heller ikke tror på, at et forbud har en god effekt.

Jeg synes da, man skal forholde sig til det i debatten. Det er da fuldt legalt at have den opfattelse, som vi har i Enhedslisten, at nogle steder er forbud det eneste rigtige, men andre steder har det måske den modsatte effekt af det, der er hensigten, og jeg mener sådan set, der er mange gode argumenter for, at et forbud lige så vel kan øge rygeproblemet, som det kan mindske det.

(Kort bemærkning).

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Til hr. Frank Aaen: Vi forbyder ikke køb af alkohol, men jeg mener også, at man slet ikke kan sammenligne tobak med alkohol, for alkohol kan jo, hvis det indtages i begrænsede mængder, være sundhedsgavnligt; det har den store Østerbrounder søgelse jo vist. Men her handler det om noget, der er ekstremt farligt, og så plejer vi jo nok at synes, at vi skal agere herindefra.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Jeg må sige til hr. Frank Aaen, at det, Enhedslisten siger her i dag, er jo sådan set det, der er prøvet i meget, meget, meget lang tid, og som vi altså må konstatere ikke virker, fordi man ikke har truffet de beslutninger lokalt. Der er altså et meget påtrængende behov for at få beskyttet børn og unge mod ryg.

Når man, som man gør i dag, indretter et rygerum for børn i skolen, er det jo sådan set en slags blåstempling; at det er helt i orden at ryge. Der indrettes jo ikke tilsvarende rum, hvor man frit kan drikke eller indtage andre stoffer. Det har vi jo også en holdning til, og derfor er det et spørgsmål om, hvorvidt man ude i samfundet, også lokalt, har den holdning, at man vil beskytte mod visse ting. Her er der jo mange, mange gode argumenter, og hr. Frank Aaen bekviler jo heller ikke, at rygning er utrolig skadeligt.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg har altså holdt utallige indlæg fra denne talerstol om, hvor skadelig jeg mener rygning er, og hvor meget vi skal gøre for at forhindre rygning. Det behøver man altså ikke stå og gentage, for det er noget, vi alle sammen er enige om.

Der er ikke én eneste endnu, der har forholdt sig til substansen i Enhedslistens bekymring over dette forslag, nemlig om forbud er den rigtige metode, fordi det lige så godt kan få folk til at reagere modsat. Rollemodeler kan også være den holdning, der hedder, at de seje tør ryge, selv om det er forbudt. Det er meget nemt at forestille sig, og jeg tror, det er meget mere sandsynligt, at det er den form for rollemodeler, man vil opdyrke, og som så vil være med til at få nogle til at ryge, som ellers ikke ville være begyndt på det.

Nu påstår jeg ikke – jeg prøvede faktisk at være lidt afbalanceret i mit indlæg – at de, der går ind for forbud, er skudt i hovedet. Jeg siger bare, at forholdet er en diskussion værd, og indtil videre er vi altså havnet på det synspunkt, at forbud ikke er den rigtige vej.

Vi vil meget hellere sætte pres på den demokratiske proces: at vi får folk til at diskutere det ude omkring, at vi pålægger dem, at de skal have en rygepolitik, at de kommer igennem processen. På den måde er vi i højere grad i stand til at skabe en kultur på den enkelte institution og på den enkelte skole, som siger, at det

faktisk er usmart at ryge. Det skal være et resultat af debatten, at det er usmart, i stedet for at vi måske kommer med et diktat ovenfra. Så kommer der ingen debat på skolen, og så bliver det måske modsætningsvis smart at ryge, fordi det er imod autoriteterne. Jeg mener da, at det er en meget seriøs diskussion; man skal da ikke bare komme herop og sige, at jeg ikke har forstået, at det er farligt at ryge.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det mener jeg heller ikke man kan sige om hr. Frank Aaen. Han er godt klar over, hvad substansen er af det, vi snakker om, men han vil gerne have, at vi taler om værdien af et forbud.

Jeg vil godt sige, hvorfor jeg personlig er tilhænger af, at man gør det nu. Det er, fordi da jeg var minister, lykkedes det at få et forslag igennem – et meget blødt forslag, hvor der også skulle tages hensyn til begge parter, osv.

Det lå så ude i amterne, og det har ikke været nogen succes, det kan man roligt sige. Der er ikke kommet noget ensartet ud af det. Der er ikke kommet det klap på skulderen til forældre og behandlere og til rygeafvænningsinstruktører, og hvad det hedder alt sammen, fordi det netop var noget, man skulle diskutere.

Det bliver jo aldrig til noget. Altså det er derfor, i hvert fald for mit vedkommende, at så må jeg sige, at så er tålmodigheden sluppet op dér, hvor det drejer sig om børn. Så det synes jeg vi skulle holde fast i. Det andet står jo stadig væk.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Fru Anni Svanholt for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Til hr. Frank Aaen kan jeg sige, som jeg nævnte tidligere, at Kræftens Bekæmpelse har lavet en hel oversigt over, hvordan andre lande gør. Og man må gå ud fra, at de lande har nogle erfaringer på området. Det er faktisk både Sverige, Island, Norge, Finland, Frankrig, Østrig, Tyskland, Grækenland, Luxembourg, Irland, Italien, Belgien, Holland osv. – Portugal, England. Alle de lande har faktisk forbud, når det gælder skoler og institutioner for børn. Så det bygger jo altså på noget.

Det er måske også den samme erkendelse, at der skal altid noget nyt til, for det er ikke tilstrækkeligt at sige det, der er sagt igen og igen

gennem mange år. Nu må der altså nogle nye initiativer til, og sådan at man kan afprøve, hvordan det virker – det er klart – og også, at man får en god diskussion lokalt, det er meget nødvendigt, om, hvordan man indretter sig. Men det giver det her jo også anledning til.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Jeg må sige til hr. Frank Aaen, at der er jo prøvet utallige ting rundt omkring, og det har vist sig, at det ikke virker. Derfor er det nødvendigt, at man nu går ud og siger til børnene, at det ikke er det rigtige. Det er trods alt hos børnene, vi ser rigtig mange sygdomme: astma, allergi, bronkitis osv. osv., tiltagende pollenallergi osv.

Så vidt jeg husker, er Enhedslisten et meget miljøvenligt parti, og det er, som om jeg fornemmer på hr. Frank Aaens kropssprog, at hr. Frank Aaen ikke er sådan helt glad ved at gå ud og sige, at det er altså ikke det rigtige.

Jeg tror inderst inde, at hr. Frank Aaen mener, at forslaget er udmærket, og jeg kan selvfølgelig ikke henstille, at Enhedslisten skal stemme for det her forslag, men jeg synes, der er en rigtig god grund til, at vi netop nu træffer nogle bestemmelser om, at nu ønsker vi altså en bedre sundhedstilstand her i landet.

Det vil jo også vise sig for vores efterkommere, at det er en god idé, når vi på nuværende tidspunkt går ind og siger til vores børn og unge mennesker: Hold nu op med at ryge.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Ja, der er stadig væk ikke nogen, der har forholdt sig til den diskussion, om forbud altid er det, der kan virke, om man tror, man får det resultat, man mener at få, med et forbud. Og det er jo det, der er vores hovedhensyn.

Altså om man ryger eller ikke ryger, det er et holdningsspørgsmål, det er holdningsbearbejdelse. Er man virkelig så overbevist om, at holdningsbearbejdelse bedst sker gennem lovgivning i dette Ting? Mon ikke holdningsbearbejdelse bedre sker ved, at man får en debat ude på skolerne om det her spørgsmål?

Så lytter jeg da selvfølgelig, når der bliver sagt: Jamen det har vi prøvet før. Jeg har det sådan, at det bliver altid lidt mistænksomt, når sådan noget bliver sagt, men jeg vil da lytte til det. Jeg vil da se, om det er rigtigt. Og er alt prøvet og vi også må indrømme, nå, men det virker nok ikke, jamen så tror jeg heller ikke, der er no-

gen i Enhedslistens folketingsgruppe, der ikke er indstillet på at tage det op til genovervejelse – helt sikkert. Men vi har bare den overvejelse, at vi tror, det er klogere at gå andre veje.

Så glemte jeg at sige til fru Anni Svanholt, der sagde, at jeg skulle snakke med mit bagland, at det har vi selvfølgelig gjort. Også i den her sag har vi talt med baglandet, og jeg går ud fra, vi har den yngste hovedbestyrelse blandt alle partier. Meldingen fra vores unge det var, at det er ikke den rigtige metode, og det er jo ikke, fordi de går ind for rygning.

Jeg kan i øvrigt sige, hvis nogen skulle have den mistanke, der er ingen i folketingsgruppen, der ryger. Vi er alle sammen ikkerygere; vi er alligevel nået frem til, at vi tror, man skal gå andre veje end bare at udstede forbud.

(Kort bemærkning).

Jens Ove Kjeldsen (KRF):

Det er et spørgsmål til hr. Frank Aaen. Hvis hr. Frank Aaens synspunkter skulle være korrekte, at det er uheldigt med et forbud, fordi så reagerer børnene imod det, så skulle hr. Frank Aaen jo også have været imod, at man i det hele taget gav skolerne frihed til at lave forbudet derude. Så burde de overhovedet ikke have den mulighed, for det er jo uheldigt efter hr. Frank Aaens mening.

Eller er det, fordi vi siger, at nu er der meget forskellige regler? For nogle laver nogle klare regler, og andre gør ikke noget ved det; de vil ikke beskytte og sikre et godt miljø. Er det, fordi hr. Frank Aaen er imod, at man har ensartede regler, og at man dermed fra Folketingets side sikrer folk et godt nærmiljø?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg tror på, at beslutninger, der er truffet, efter at man har lyttet til de folk, som beslutningen vedrører, efter at man har inddraget dem i en debat, efter man har fået dem til at træffe en beslutning, har langt større virkning, end hvis vi herfra bare kommer og dutter de unge noget i hovedet.

Der er ikke ét ungt menneske i Danmark, der fornemmer, at de er blevet taget med på råd i den her sag. Vi kommer bare med en lov og siger: Værsgo, sådan skal det være.

Men jeg afviser ikke forbud, det går vi jo ind for mange steder. Jeg rejser bare diskussionen: Er man nu helt sikker på, at forbud er den bedste måde at få de unge mennesker i tale på?

Hvis man beslutter på en skole gennem en debat og en efterfølgende afstemning, at man vil ikke have rygerum til eleverne på den skole, så tror jeg da, det er en meget stærkere beslutning, end hvis beslutningen kommer herfra.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Hr. Jens Ove Kjeldsen som ordfører.

Jens Ove Kjeldsen (KRF):

Kristeligt Folkeparti lægger meget stor vægt på, at mennesker kan færdes i et godt og sundt miljø. Der har igennem tiden været meget fokus på forurening i luft, vand og natur, men det har været svært at få gjort noget ved nærmiljøet i de lokaler, hvor mennesker færdes i et røgfyldt miljø.

At tobak er giftig, er vi efterhånden alle enige om. Vi må jo se i øjnene, at 250 personer hver uge dør på grund af tobak – 250 personer! Hvad svarer det til, hvis det skete ved en flyulykke eller en togulykke eller en ubådsulykke, eller hvad det nu var? Så kom det på forsiden, og så gjorde man noget ud af det, så ville man gøre noget ved det. Faktisk dør der den dag i dag hver dag 35 personer. Det er vigtigt, at vi tager de ting alvorligt. En kvart million danskere har rygelunger, hvert tredje dødsfald i aldersgruppen 35-70 år skyldes rygning, og det er ikke en let død.

Vi skal naturligvis ikke diktere livsstil fra Christiansborg, men vi kan udstikke nogle rammer for et sundt liv for børn og unge, vi kan bane vejen for, at ingen ufrivilligt udsættes for røg i deres hverdag, og vi kan beskytte børnene. Vi skal sikre, at alle kan færdes frit uden passiv rygning.

Skoler og institutioner er i virkeligheden arbejdsplads for børn og unge, hvor de opholder sig mange timer hver dag, og de kan ikke bare forlade stedet på grund af dårlig luft. Undersøgelser viser, at størstedelen af rygerne startede som teenagere, og for at imødegå dette problem er det også vigtigt, at de unge oplever, at de bliver bakket op af skolemiljøet til ikke at ryge.

Men ét er at udstikke nogle lovmæssige rammer og forbud, noget andet er børns og unges reelle adfærd på dette område, og derfor må vi blive ved med at arbejde på at skabe holdningsændringer, som også hr. Frank Aaen var inde på, både blandt unge og voksne og børn, vedrørende rygning. Det er ikke nok at fyre nogle kampagner af hist og pist. Indsatsen skal underbygges af nogle sunde omgivelser, samtidig

med at vi kontinuerligt i undervisningen og i dialog med børn og unge arbejder med den holdningsændring. Alt andet vil afspejle den modsatte holdning.

Netop de modstridende interesser vedrørende rygning spænder ofte ben for indsatsen over for rygning. Man kunne forestille sig nogle skoler og institutioner, hvor der sidder nogle ledere, som er imod denne lov og derfor ikke ønsker fuldt ud at leve op til loven. Hvordan sikrer vi så, at skolernes elever gøres bekendt med lovens indhold, og hvilken klageadgang har eleverne i de skoler, som ikke følger loven?

Vi kan erklære os enige med Enhedslisten i, at vi skal forbyde tilsætningsstoffer og reklame på tobak.

Kristeligt Folkeparti mener, at lovforslaget her er et skridt i den rigtige retning, men vi ønsker at gå et par skridt videre. Vi må jo sige, at dagplejen er undtaget, selv om de børn burde have de samme rettigheder, og vi mener ikke, de burde være undtaget. Hvad med skolebusserne? Er det ikke også vigtigt? Burde der ikke også være regler dér? Og hvad med de selvejende daginstitutioner?

Nu står der nok så fint i § 2 b: »Kommunale dag- og klubtilbud«. I den kommune, jeg kommer fra, har vi selvejende daginstitutioner, og de er altså ikke omfattet. Burde de ikke også være omfattet? Og når vi så ser på § 10, er der henvist til, at når man giver over 50 pct. i driftstilskud, så skal der laves en rygepolitik. Hvorfor lige 50 pct.? Kunne man ikke godt sige, at det var grundlaget for i det hele taget at give tilskud? Og hvad med andre steder, hvor børn og unge færdes uden for skoletiden? Hvad med idrætshaller, selvejende idrætshaller, som også i høj grad støttes af det offentlige? Svømmehaller, klubhuse, spejderhuse m.v., hvad med dem?

For hvis vi skal have konsekvens i vores lovgivning, bør det gælde helheden omkring børn, hvor de færdes, og hvor de færdes i lokaler, hvor der er offentlige ydelser inde i det.

Tom Behnke (FRI):

Det er jo egentlig ganske farligt at leve. Man kan sige, der er en overvejende statistisk sandsynlighed for, at vi alle sammen dør af det på et eller andet tidspunkt. Men hvordan man har tænkt sig, og hvornår man har tænkt sig, at man vil dø, eller hvilke ydre påvirkninger bevirker, at man gør det før eller senere, er jo ret interessant at diskutere, og det er vel egentlig noget af det, vi har taget fat i i dag.

Men jeg synes, at det allerede fra starten af debatten og i hvert fald fra starten af det indlæg, jeg holder her, er væsentligt at understrege, at rygning er helt frivilligt. Altså de, der vælger at ryge og ryger og bliver syge af det og måske endda dør af det, gør det jo frivilligt. Og det synes jeg egentlig de skal have lov til.

Alle i det her land ved, at når man ryger, kan det være helbredsskadeligt, og man kan dø af det. Hvis folk alligevel vælger at ryge, er det min opfattelse, at det skal de have lov til at gøre.

Det med forbud er jo en kilden sag, som jeg vil vende tilbage til, men lige da jeg hørte noget af debatten omkring forbud, kom jeg til at tænke på, at jeg har læst, at i Norge f.eks. var kaffe forbudt helt op til 1909, fordi det var et euforiserende stof, og sådan ændrer tingene sig jo med tiden, opfattelsen af, hvad der er hvad.

Men når vi i Frihed 2000 kigger på det her lovforslag, så starter vi med at tage udgangspunkt i vores egentlige ideologi, nemlig den personlige frihed. Og den personlige frihed er, at man skal have lov til at gøre, hvad man har lyst til, så længe man ikke generer andre mennesker væsentligt med det.

Det betyder jo med andre ord, at folk skal have lov til at ryge, hvis de vil, de skal bare ikke genere andre med at gøre det. Derfor er jeg helt enig med ministeren, der skriver, at rygning kan alene tillades i lokaler, hvor ingen ufrivilligt udsættes for passiv rygning. Det er fuldstændig korrekt. Det er så i øvrigt også de eneste to linjer, jeg er enig med ministeren i, for resten af forslaget kører jo helt af sporet og vælger en helt forkert linje, og der er jeg hundrede procent enig med hr. Frank Aaen, og jeg kunne næsten bare bede referenten om at citere mig for det, som hr. Frank Aaen har sagt her, men alligevel.

Jeg vil også godt tilføje, at ministerens idé her er meget smuk, altså alene det, at man går ind og siger, at vi vil sikre, at børn ikke begynder at ryge, for det tror jeg er meget, meget væsentligt. Men selv om der er alkoholforbud på skolerne og børn ikke kan få lov til at købe alkohol nede ved købmanden, selv når de er sendt derned af deres forældre, og selv om vi har alkoholforbud på arbejdspladser og vi har alkoholforbud en lang række steder, har det så forhindret nogen som helst på et senere tidspunkt i livet i at begynde at indtage alkohol? Næh, det har det ikke.

Hvis vi kigger på et andet stof, som ryges, f.eks. hash, som har været forbudt i en årrække,

i en menneskealder, ja, det har vel egentlig altid været forbudt, så er der alligevel op imod en halv million danskere, der har prøvet at ryge hash på et eller andet tidspunkt i deres liv. Altså forbud er ikke altid måden at forhindre, at tingene de sker på, og der er jeg helt enig med hr. Frank Aaen. Man bør gå en anden vej.

Dér, hvor det efter min opfattelse går helt galt med forslaget, er, at man går ud og siger: Eleverne må ikke ryge på skolen, men lærerne må gerne. Hvis man virkelig ville noget med det her, så skulle man da sørge for, at lærerne, rollemodellerne for eleverne, lod være med at ryge. Jeg tror bestemt, at det eneste, det her vil medføre, er, at eleverne bare finder på at bruge det her som en provokation, som et oprør imod de voksne og udelukkende vil bruge det i den, om jeg så må sige, kamp, der også kommer til at køre dér. Det er ikke hensigtsmæssigt.

Det andet, som har undret mig meget, er, at forbudet også kommer til at omfatte erhvervsskoler og husholdningsskoler. Der går altså voksne mennesker, myndige personer, de steder. Da jeg selv f.eks. tog en ungdomsuddannelse, var der da en lang række af eleverne, som var over 18 år. Der var også nogle af dem, der var under 18 år. Der vil man da ikke kunne skelne. Skal man så ind og sige til dem, der er over 18 år, at der er rygeforbud?

Næh, det, der ville være hensigtsmæssigt, var, hvis det var, at man lokalt gik ind og sagde: Hvad vil vi på vores uddannelsesinstitution? Hvad vil vi på vores skole? Hvad er det for en politik, der skal føres? Skal det være tilladt at ryge, og hvis det skal det, er det min opfattelse, at vi så er tilbage ved den lovgivning, som allerede er vedtaget i Folketinget, nemlig at så skal rygerne være afsondret fra ikkerygerne, således at rygningen ikke generer ikkerygerne. Alt andet ville selvfølgelig være helt forkert.

Så det er vores opfattelse, at vejen her er den forkerte. Jeg kunne så forstå på Kristeligt Folkeparti, at de næsten vil gå endnu videre end det her forslag. Jeg kan se for mig i horisonten, at man har et totalt forbud mod enhver form for afbrænding af biomasse i det her land, fordi det jo er skadeligt, og så har man sådan et særligt rygepoliti, der kan tage ud og anholde folk, hvis det er sådan, at de ryger. Jeg ved ikke, hvad sanktionen skal være, men det kan måske være, at man skulle spærre dem inde i en tre dages tid og så tvinge dem til at høre statsministerens åbningstaler gennem de sidste 5 år.

Men altså: Hvor vil man hen? Det, det handler om, når vi skal lovgive her i Folketinget, er, at vi har en lovgivning, der tager hensyn til alle i det her samfund, og det ville man gøre, hvis man sagde: Det er tilladt at ryge, men man må ikke genere andre med det.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Det lykkedes hr. Tom Behnke at afspore debatten. Folk skal have lov til at ryge, hvis de vil ryge. Folk kender risikoen osv.

Er det ikke gået op for hr. Tom Behnke, at det, vi taler om her, er vilkårene for børn? Det er børns velfærd. De har ikke den frie vilje til at sige: Nej, jeg vil ikke være i jeres røg. Og det kan påvirke dem, så de selv begynder osv.

Det er ikke det, det drejer sig om. Det er ikke hr. Tom Behnke eller andre voksne mennesker, det her drejer sig om. Det er at prøve på at skabe nogle bedre rammer for børn at vokse op i, bl.a. andet et røgfrit miljø.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Det er lidt i forlængelse af hr. Holger Graversen. Hr. Tom Behnke har jo ret i, at rygning er en privat sag, helt privat. Skal man lære at ryge som barn, så må det ske privat. Og hr. Tom Behnke har da også ret i, at røg bør være frivilligt. Men hvordan vil hr. Tom Behnke så sikre, at børn får det frie valg og ikke udsættes for passiv røg enten fra andre elever eller fra voksne i børneinstitutioner og skoler?

(Kort bemærkning).

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Jeg vil også tage fat i hr. Tom Behnkes bemærkning om, at det er frivilligt at ryge, og at folk ved, de kan dø af det, så det har de taget stilling til, og derfor kan man ikke gribe ind i den personlige frihed. Det siger faktisk også de, der ryger og drikker. De kalder det livskvalitet, lige indtil den dag de får fjernet en lunge, eller indtil den dag de har kronisk bronkitis. Så er det ikke længere livskvalitet.

Ingen børn eller unge forestiller sig, at de nogen sinde bliver handicappede af røg. De kan godt forestille sig, at de måske dør tidligere, men det er ret abstrakt. Men det at få et handicap gennem mange, mange år er der ingen børn og unge, der forestiller sig.

Og derfor: Vi kan ikke fraskrive os det ansvar, vi har over for børn og unge i denne sag.

At begynde at sige, at det her handler om personlig frihed for voksne, har altså ingen sammenhæng med det, lovforslaget her handler om.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Nej, jeg tror nok, at jeg prøvede at gøre det så klart og tydeligt som overhovedet muligt.

Til fru Bruun-Vierø: Det her er ikke et spørgsmål om at fralægge sig et ansvar overhovedet, tværtimod. Jeg understregede flere gange, at vores udgangspunkt er den personlige frihed. Man skal have lov til at ryge, så længe man ikke generer andre mennesker med det. Det er ikke at fralægge sig et ansvar.

Jeg sagde klart og tydeligt: Vi er helt enige i sigtet med lovforslaget. Børn og unge skal ikke udsættes for røg. Børn og unge skal ikke have rollemodeller, der står og ryger, så de lærer at ryge. Det er da ikke at fralægge sig et ansvar.

Næh, det at fralægge sig et ansvar er, at man laver en lov, hvor man siger: Det er forbudt. Børn og unge må ikke ryge i skolerne. Der ikke forbundet nogen sanktioner med det i øvrigt, men det er forbudt. Og så tror man, at den hellege grav er velforvaret. Det er den jo ikke, for det er da ikke det, der forhindrer noget som helst.

Det andet, som er ret væsentligt, er med hensyn til fru Sandy Brinck, der spørger om, hvordan man så skal undgå den her passive røg fra andre elever eller fra lærerne. Det var det, jeg understregede, at allerede med den eksisterende lovgivning er det sådan, at rygere og ikkerygere skal være adskilt.

Hvis rygere ønsker at ryge på pladser, hvor der er flere til stede, så skal det være i særskilte lokaler, således at ikkerygerne ikke bliver generet af det. Det er jo den lov, man har, og det er den lov, som er blevet gennemført på en lang, lang række institutioner, i hvert fald i alle de institutioner, hvor jeg kommer.

Det andet, der kan undre mig, er i forhold til hr. Holger Graversen, som er så bekymret for børns velfærd – i øvrigt en bekymring, jeg deler. Men hvorfor er forslaget så skrevet på en sådan måde, at der står, at reglerne om rygning ikke gælder i de tilfælde, hvor de sociale opgaver udføres i private hjem som f.eks. privat dagpleje? Hvorfor er det ikke omfattet? Hvis det er sådan, at man ønsker at få sine små børn passet, så kan man være tvunget til at sætte dem i dagpleje.

Man kan være tvunget til at sætte dem til en bestemt dagplejer, hvis man vil have sine børn passet, når man skal passe sit arbejde for at betale skatten til vores skatteminister. Hvad gør man i de tilfælde? Der kan man jo ikke vælge fra. Nej, det var det, man skulle gøre, man skulle tage fat i de voksne rygere, som er op og ned af børn og unge, og så gøre noget ved det problem. Men forbud hjælper ikke.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg havde såmænd ikke haft noget imod, om man tog den private dagpleje med.

Nu er det jo sådan, at det er henstillet til kommunerne, at de sikrer sig, at man ikke ryger i dagplejehjemmene. Det er stadig væk sådan, at der ikke er så mange vuggestuer og børnehaver at vælge imellem for forældre, men der er flere dagplejehjem at vælge imellem, og hvis nogle forældre ikke ønsker deres barn passet i et dagplejehjem, hvor man ryger, så kan de også blive fri for det, og så kan de finde et andet hjem.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Jeg ved ikke, hvad det er for kommuner, hr. Holger Graversen kommer i, hvor der er så mange dagplejemødre, at man bare frit kan vælge imellem dem. Det er ikke de kommuner, jeg bevæger mig i, men sådan er der jo så meget.

Men jeg synes egentlig, det er interessant, for hvor er det, vi er på vej hen med det her forslag? Allerede i sin ordførertale var hr. Holger Graversen inde på, at i Socialdemokratiet var man ikke helt enig i alle dele af forslaget. Det kunne godt være, der skulle ordnes lidt ved det her. Det kunne godt være, der skulle justeres lidt. Hr. Holger Graversen begyndte allerede at slække på sine principper i forhold til, om det nu også skulle være hele skolens område, eller om det kun skulle være indendørs. Hr. Holger Graversen begyndte at slække på sine principper om, hvorvidt det kun skulle være den ene eller anden type, der skulle have lov til at komme i rygerummene.

Nu er hr. Holger Graversen altså inde på, at det godt kunne være, at man skulle tage det område, som ministeren har undtaget, med ind alligevel. Og så kom det interessante: Hr. Holger Graversen sagde lige præcis om de private dagplejere, at det er lagt ud til kommunerne. Det er lagt ud til kommunerne, at dér må man

altså sørge for at lave en rygepolitik, der gælder for det her område.

Hvorfor så ikke lade det være gældende for hele området?

Det, vi opponerer imod i forslaget her, er den form for forbud, man laver her over for børn og unge. Det er ikke vejen frem. Man skal gøre det på en anden måde, og dér er vi i øvrigt enige i den politik, som der hidtil har været ført fra regeringens side.

Sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen):

Jeg vil gerne sige, at jeg har været glad for at lytte til den her debat, vi har haft om dette forslag. Jeg synes også, at det er vigtigt at konstatere, at der i hvert fald er en ting, som hele Folketinget er enige om, og det er, at det ikke er fornuftigt, at børn lærer at ryge i skolen.

Det, man så i nogen udstrækning ikke har kunnet finde enighed om umiddelbart, er den metode, der er lagt op til fra regeringens side, og som også er en udløber af regeringens folkesundhedsprogram, som vi jo også tidligere har haft lejlighed til at drøfte i Folketinget.

Det er utrolig vigtigt, at vi gør, hvad vi kan for at sikre, at børn ikke begynder at ryge. Vi må så prøve at finde en form, der gør, at vi samler så mange som overhovedet muligt omkring det her forslag. Jeg er meget glad for de meget uforbeholdne tilsagn, der ligger fra en række partier, både fra Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti og også fra Kristeligt Folkeparti og stort set også fra SF og fra CD.

Så må vi jo se, om vi under udvalgsbehandlingen kan få endnu flere med på at vælge den metode, som her er lagt op til. Som også fru Yvonne Herløv Andersen var inde på, er det jo netop tænkt som et rygstød til dem, der gerne vil arbejde for at sikre, at børn ikke kommer til at ryge.

Og i den sammenhæng vil jeg også gerne tage fru Birthe Skaarup med, som jo netop understregede, at forældrene har en helt afgørende rolle i forhold til deres børn for at motivere dem til ikke at ryge. Her har vi altså en chance for via et forbud imod, at børn ryger i skolen og i de institutioner, de i øvrigt færdes i til daglig, at understøtte de forældres indsats, så deres børn ikke kommer til at ryge. Det er noget af det allervigtigste, vi kan gøre for vores folkesundhed i fremtiden, som vi her står over for, og jeg er meget glad for, at alt tyder på, at det kan vi også få besluttet her i Folketinget i denne samling.

Med hensyn til den diskussion, som hr. Frank Aaen rejste om metoden, om et forbud kan løse opgaven, eller om man måske i stedet for i virkeligheden fremprovokerer flere, der vil forsøge sig med at ryge, er det jo selvfølgelig et godt spørgsmål. Men heldigvis er vi jo ikke helt på herrens mark på det område, for der er jo gjort erfaringer. Der er gjort erfaringer i andre lande, og der er også gjort erfaringer på skoler og på virksomheder i Danmark.

Det seneste sted, der er gjort erfaringer, er på Bispebjerg Hospital, som jo er det fremmeste blandt ligeværdige hospitaler på forebyggelsesområdet, og hvor man jo har taget konsekvensen af sin egen indsats på området og besluttet, at der ikke ryges, heller ikke blandt personalet, heller ikke på sygehusets område udenfor, og det har man praktiseret siden 1. januar.

Inden da havde man praktiseret rygepolitik med rygerum osv. i en række år. Det havde ikke gennem de år ført til voldsomt færre rygere blandt personalet på Bispebjerg Hospital i forhold til den nedgang, der har været i resten af samfundet. Men det, vi nu får oplyst fra Bispebjerg Hospital, er, at det forbud, der har været imod at ryge på arbejdet siden den 1. januar, og som man selv har besluttet på sygehuset, faktisk har betydet, at mange, mange flere nu er holdt op med at ryge.

Det skyldes jo så, at der er noget om det med tilgængeligheden, så der er ingen tvivl om, at den metode, som vi her lægger op til, også har en effekt i forhold til en situation, hvor vi gerne vil forebygge, at børn giver sig til at ryge på et eller andet tidspunkt.

Så bliver der efterlyst et forbud mod tobaksreklamer og en række andre ting. Forbudet mod tobaksreklamer har regeringen jo med i sit lov-katalog, og jeg forventer at få lovforslaget frem inden jul, så vi også kan få den sag med. Jeg er enig i, at der stadig væk er noget at gøre også på nogle andre fronter.

Bla. hr. Holger Graversen nævnte i sit indlæg, at man kunne jo se lidt på, om det nu også var det rigtige snit, vi havde lagt for, hvor det er, man har det egentlige forbud, og hvor det er, man har kravet om at etablere røgfri miljøer i kraft af en rygepolitik. Og det er klart, at jeg som minister selvfølgelig er åben over for at se på, om der er nogle grænseflader, der skal ændres på i denne her sammenhæng, igen i bestræbelsen for at sikre, at det, vi får taget hånd om her, er børnene, og at børnene ikke inspireres til at ryge i deres dagligdag.

Der er også en anden ting, jeg gerne vil tage fat i, og det var bl.a. på baggrund af det, som fru Inger Marie Bruun-Vierø nævnte om måden, vi skal have virkeliggjort denne her indsats på i skolerne.

Jeg er enig i, at den lokale udmøntning er vigtig, og derfor er det så måske også på sin plads, at jeg her gør opmærksom på, at Tobaksskaderådet jo har et projekt, der hedder »Hjælp røgen ud«, og her har man netop i efteråret skrevet til både alle de private og alle de offentlige skoler på børneniveauet og spurgt dem om, hvad de har brug for for at kunne understøtte en indsats over for børnene, der kan forebygge, at de overhovedet kommer til at ryge.

Der forventer man at få bestillingerne in fra skolerne her i løbet af november 2000, og det, som Tobaksskaderådet på forhånd vurderer, at man vil efterspørge fra skolernes side, er oplysningsmateriale til eleverne, til skolelederne, til lærerne og til forældrene og i den sammenhæng altså både oplysende materiale og også pædagogisk materiale, som kan bruges i den relevante undervisning.

De har også i Tobaksskaderådet en forventning om, at der vil blive efterspurgt rygestopmateriale, som er særlig rettet til de unge, der som følge af et rygeforbud ønsker at få hjælp til at holde op med at ryge – hvis de nu skulle være kommet i gang med det – og at man så ad den vej kunne hjælpe nogle til også at holde op igen, selv om de skulle være startet.

Der forestiller man sig, at man bl.a. kan alliere sig med skolernes sygeplejersker, sundhedsplejerskerne i den sammenhæng. Tobaksskaderådet har også indledt et samarbejde med Ungdomsringen i relation til klubberne om et skoleprojekt efter ung til klubmetoden. Det er klart, at man kan fortsætte med at bruge denne her type af indsatser også over for de sociale institutioner og klubberne, sådan at vi her kan få en tilsvarende motiverende indsats.

Jeg vil sige, at jeg mener faktisk, at dette her forslag og forslagets gennemførelse er en utrolig væsentlig sag for vores folkesundhed. Men jeg er også helt enig i, at det ikke kan stå alene. Det skal i høj grad følges op, og vi må appellere om, at det, når det er på banen og det bliver vedtaget, så bliver fulgt op af vores skoleledere ude på landets skoler, at det bliver fulgt op af vores institutionsledere, at det bliver fulgt op af kommunalbestyrelsen, sådan at vi er sikre på, at der også sker en fornuftig gennemførelse af forslaget, også på basis af den nødvendige accept og

forståelse, som skal være hos børnene selv – og jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at den er der – men også hos forældrene og de voksne, som børn i øvrigt omgiver sig med.

Hr. Jens Ove Kjeldsen fra Kristeligt Folkeparti spurgte til, om eleverne har en klageadgang over skoleledere, som ikke er villige til at håndhæve lovgivningen på dette her område. Der er jo de almindelige muligheder, hvor det jo er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for, at lovene bliver holdt, også i forhold til kommunernes institutioner, og hvis kommunerne heller ikke er villige til det sådan lige umiddelbart, så er der jo et tilsynsråd, man kan klage til.

Så altså også på den front er der nogle adgange allerede i dag, hvis der er nogen, der ikke vil gøre den indsats, som skal til, og som er helt nødvendig for, at vi for fremtiden kan sikre, at der ikke er så mange, der begynder at ryge, og dermed så mange, der bliver udsat for de sundhedsskadelige virkninger, uanset om de ryger selv, eller de er passive rygere.

Og det kan godt være, at hr. Tom Behnke mener, at det er frivilligt at begynde at ryge, og jeg kan sådan set kun sige, at det jo er rigtigt, men man skal bare være opmærksom på, at når vi nu taler om børn – og dette her er jo et forslag, der koncentrerer sig om børn – så er det ikke altid muligt for dem at se rækkevidden og konsekvenserne af en konkret handling i forhold til hele deres fremtid. Derfor bliver vi nødt til som voksne – det er vores opgave som forældre og som samfund – at tage hånd om vores børn i denne her sammenhæng, og det her er et udtryk for, at vi tager ansvar. Jeg vil gerne kvittere over for de mange partier, der viser, at de ønsker at tage ansvar for vores børn på dette her område.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det skal bare være helt kort: Jeg ser gerne alle de eksempler, der måtte være på, at det virker, det er jeg med på. Men jeg vil bare med det samme henvise til Bispebjerg Hospital som et eksempel, man kan lære af. Jeg vil sige, at der er meget stor forskel på, hvordan et instrument virker i forhold til voksne mennesker, og så det, vi taler om her, nemlig unge. Så jeg tror ikke, at man kan bruge det til ret meget, men jeg kigger gerne på, hvad der måtte komme.

Så vil jeg bare sige – og jeg tror også, at ministeren er helt enig – at jeg synes, det er vigtigt, i hvert fald hvis det her skulle blive vedtaget, så at være meget bevidst om, at opfølgning på den

her lov altså ikke er håndhævelse. Det har der været fokus på i debatten. Jeg synes, det er helt forfejlet. Altså opfølgning, det er alle de andre instrumenter, som vi er enige om.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 1:

Forslag til folketingsbeslutning om patienters adgang til oplysninger om og aktindsigt i visse tandlægeklikesager.

Af Henriette Kjær (KF) og Birthe Skaarup (DF) m.fl.

(Fremsat 4/10 2000).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen):

I beslutningsforslaget foreslås det, at regeringen inden udgangen af 2000 fremsætter et lovforslag, som giver patienter adgang til oplysninger og aktindsigt i tandlægeklikesager, og hensigten er at give patienten mulighed for at vurdere tandlægers faglige kundskaber, inden man beslutter sig for, hvilken tandlæge man vil benytte. Forslaget indebærer, at patienter skal have oplysninger om både antal og indhold af de tandlægeklikesager, hvor der er kommet kritik fra klagenævnen på tandlægeområdet.

Regeringens generelle holdning er, at vi går ind for åbenhed og gennemsækelighed i sundhedsvæsenet, og derfor arbejder vi med at offentliggøre relevante data, også om kvalitet i behandling.